



Bruksela, dnia 17.12.2019 r.
COM(2019) 627 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Sprawozdanie strategiczne z 2019 r. dotyczące wdrażania europejskich funduszy
strukturalnych i inwestycyjnych**

WPROWADZENIE	2
1. SZYBKO ZMIENIAJĄCY SIĘ KONTEKST STANOWIĄCY WYZWANIE	3
2. REALIZACJA INWESTYCJI NA RZECZ INTELIGENTNEGO, TRWAŁEGO WZROSTU GOSPODARCZEGO SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU	3
2.1. Ogólne postępy	3
2.2. Badania, rozwój technologiczny i innowacje, ICT oraz konkurencyjność MŚP	5
2.3. Gospodarka niskoemisyjna, zmiana klimatu, środowisko, transport i energia	6
2.4. Zatrudnienie, włączenie społeczne, zdrowie i kształcenie	7
3. WPŁYW GŁÓWNYCH REFORM NA LATA 2014–2020.....	8
3.1. Wkład funduszy ESI w europejski semestr	8
3.2. Warunki finansowania – warunki wstępne.....	8
3.3 Zasada anulowania zobowiązań „N+3”	9
3.4. Ramy wykonania	9
3.5 Wspieranie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	10
3.5.1. Zintegrowane inwestycje w miastach.....	10
3.5.2. Wdrażanie instrumentów terytorialnych.....	10
3.5.3. Współpraca terytorialna	11
4. LEPSZE ZARZĄDZANIE PROGRAMAMI.....	11
4.1 Zdolność organów i beneficjentów.....	11
4.2 Uproszczenia dla beneficjentów	12
4.3. Rola partnerów we wdrażaniu programów.....	12
4.4. Wdrażanie zasad horyzontalnych i celów politycznych.....	13
4.5. Lepsza komplementarność w celu uzyskania większego wpływu	13
4.6. Synteza oceny europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.....	14
4.7. Działania informacyjne i komunikacyjne dotyczące funduszy ESI	14
PODSUMOWANIE	16

WPROWADZENIE

Głównym celem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych¹ („fundusze ESI”) jest wsparcie trwałej konwergencji społeczno-gospodarczej, odporności i spójności terytorialnej. Fundusze ESI dostarczają masy krytycznej inwestycji² w obszarach priorytetowych UE poprzez zarządzanie dzielone pomiędzy Komisję a państwa członkowskie. Inwestycje te odpowiadają na potrzeby gospodarki realnej poprzez wspieranie tworzenia miejsc pracy, wzrostu i inwestycji, wzmacnianie jednolitego rynku, unii energetycznej i zarządzania gospodarczego.

Podstawą niniejszego drugiego sprawozdania strategicznego³ są przedstawione przez państwa członkowskie sprawozdania z realizacji i postępu prac w zakresie wdrażania programów funduszy ESI na lata 2014–2020 do końca 2018 r.⁴ Do tego czasu przydzielono 72 % środków dostępnych w ramach funduszy ESI⁵. Projekty, które już zostały sfinansowane, mają coraz większy wpływ na kluczowe obszary polityki, na przykład:

- zapewniają wsparcie ponad 1,6 mln przedsiębiorstw – w tym gospodarstw rolnych;
- wspierane przedsiębiorstwa utworzyły 300 000 nowych miejsc pracy;
- 26 mln osób otrzymało pomoc w zakresie szkoleń, kształcenia lub poszukiwania pracy;
- 8,3 mln gospodarstw domowych będzie miało dostęp do lepszych sieci szerokopasmowych;
- trwa budowa lub przebudowa ponad 3 900 km linii kolejowych;
- 60 mln osób korzysta z realizowanych projektów w sektorze opieki zdrowotnej.

Niniejsze sprawozdanie oraz platforma otwartych danych dotyczących funduszy ESI zapewniają szczegółowy przegląd postępów we wszystkich obszarach tematycznych⁶.

Obecne kierunki polityki i ich elastyczne ramy umożliwiają wniesienie przez fundusze ESI istotnego wkładu w nowe, pojawiające się wyzwania. W ramach większości obszarów finansowania wspiera się już cele zrównoważonego rozwoju ONZ oraz działania na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu i ograniczenia związanego z nią ryzyka, a w razie potrzeby w ramach programów funduszy ESI można jeszcze bardziej skupić się na tych kwestiach.

¹ Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne obejmują: Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR).

² W 2018 r. budżet funduszy ESI wynosił około 460 mld EUR, a wraz ze współfinansowaniem krajowym – ponad 643 mld EUR.

³ Zgodnie z wymogami art. 53 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (rozporządzenie (UE) nr 1303/2013).

⁴ Wszystkie wartości odnoszą się do końca 2018 r. według stanu na dzień 5 listopada 2019 r., chyba że stwierdzono inaczej.

⁵ Projekty wymienione w niniejszym dokumencie to projekty, które zostały wybrane i są realizowane w obecnym okresie programowania.

⁶ Na platformie otwartych danych dotyczących funduszy ESI zamieszczone są najnowsze dostępne dane, które zostały opracowane w ramach programów funduszy ESI (<https://cohesiondata.ec.europa.eu>).

1. SZYBKO ZMIENIAJĄCY SIĘ KONTEKST STANOWIĄCY WYZWANIE

W sprawozdaniach z postępu prac w 2019 r. państwa członkowskie uznają decydującą rolę funduszy ESI w stawieniu czoła wyzwaniom związanym z przemianami środowiskowymi, gospodarczymi i społecznymi oraz w przyczynieniu się do wdrożenia reform niezbędnych do zapewnienia zrównoważonej przyszłości. W następstwie kryzysu finansowego fundusze ESI odegrały zasadniczą rolę we wspieraniu inwestycji i przywróceniu konwergencji gospodarczej na właściwe tory⁷.

Niemniej jednak szereg państw członkowskich wskazuje na utrzymujące się nierówności terytorialne i regionalne oraz wykluczenie społeczne, jak również na coraz większe problemy związane ze zmianami demograficznymi. Utrzymują się dysproporcje między regionami oraz w ich obrębie, a także między obszarami miejskimi a wiejskimi. Liczne regiony, które utraciły przewagę konkurencyjną, doświadczają „pułapki średniego dochodu”⁸, a niektóre nadal borykają się z wysoką stopą bezrobocia, w szczególności wśród osób młodych. Inne są narażone na skutki dwojakiej transformacji wynikającej z działań w dziedzinie klimatu oraz cyfryzacji lub na utrzymujące się konsekwencje kryzysu uchodźczego i migracyjnego. Te różnice geograficzne stały się katalizatorem dla nastrojów antyunijnych⁹.

Fundusze ESI, przekazywane za pośrednictwem zarządzania dzielonego, umożliwiają podmiotom lokalnym i regionalnym przeciwdziałać tym tendencjom poprzez wspieranie spójności terytorialnej, inwestycji pobudzających wzrost gospodarczy, tworzenia miejsc pracy, konkurencyjności przedsiębiorstw, badań naukowych i innowacji oraz ekosystemów przedsiębiorstw typu start-up, działań w zakresie środowiska naturalnego, przystosowania się do zmiany klimatu i odporności na nią, ograniczania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, włączenia społecznego oraz projektów w dziedzinie zdrowia i kształcenia. Wszystko to pozwala poprawić jakość życia i zbliżyć UE do obywateli.

2. REALIZACJA INWESTYCJI NA RZECZ INTELIGENTNEGO, TRWAŁEGO WZROSTU GOSPODARCZEGO SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

2.1. Ogólne postępy

Dzięki nowym elementom wprowadzonym w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013, w szczególności skoncentrowaniu inwestycji na kluczowych celach rozwoju i zwiększeniu

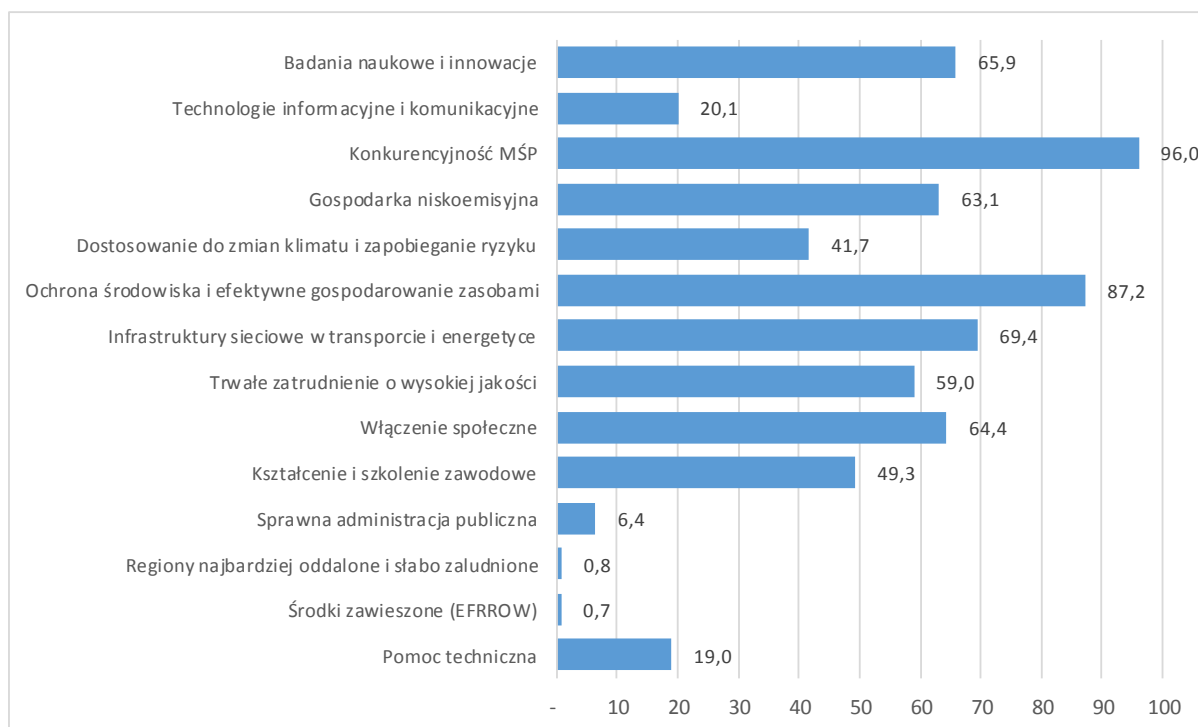
⁷ Siódme sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wrzesień 2017 r. https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/information/publications/reports/2017/7th-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion

⁸ W siódmym sprawozdaniu w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej (2017 r.) Komisja Europejska zidentyfikowała konkretne wyzwanie, przez jakim stoją liczne regiony o PKB na mieszkańca bliskim średniej UE. Wysokie koszty w połączeniu ze zmniejszającym się przemysłem wytwórczym oraz słabymi zdolnościami w zakresie innowacji i wywozu sprawiły, że państwa te stały się mniej konkurencyjne i odporne na globalizację niż regiony o niższym i wyższym PKB na mieszkańca.

⁹ „The geography of EU discontent” [„Niezadowolenie z UE w ujęciu geograficznym”], Lewis Dijkstra, Hugo Poelman i Andrés Rodríguez-Pose – dokument roboczy 12/2018, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej.

nacisku na wyniki, programy funduszy ESI są ukierunkowane na skuteczne i wydajne osiągnięcie celów UE w zakresie inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Tendencję tę wzmacnia dodatkowo praktyczne i elastyczne podejście Komisji, w szczególności poprzez modyfikację programów, monitorowanie zagrożonych programów lub szereg działań pilotażowych¹⁰, które zapewniły dostosowaną do potrzeb pomoc i z których wyciągnięto wnioski na potrzeby wdrażania w przyszłości.

Całkowita wartość planowanych inwestycji (unijnych i krajowych) w ramach funduszy ESI w podziale na cele tematyczne (w mld EUR)¹¹



Źródło: Otwarte dane na temat funduszy ESI – <https://cohesiondata.ec.europa.eu/d/e4v6-qrrq>

Z danych liczbowych wynika, że uwzględniając wszystkie fundusze ESI łącznie, wartość wybranych projektów (przyznanego finansowania) jest ponad dwa razy większa niż w pierwszym sprawozdaniu strategicznym z 2017 r. i wynosi 464 mld EUR (72 % łącznych planowanych inwestycji). Postępy są widoczne w sektorach takich jak badania naukowe i innowacje, zwłaszcza dzięki katalitycznemu efektowi strategii inteligentnej specjalizacji, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) i infrastruktury transportowej. Wzrosło również, choć w bardziej umiarkowanym stopniu, tempo wyboru projektów w takich obszarach, jak gospodarka niskoemisyjna oraz zrównoważone zatrudnienie wysokiej jakości.

¹⁰ W szczególności działań dotyczących regionów zmniejszających dystans rozwojowy, regionów w trakcie transformacji przemysłowej, regionów górniczych, międzyregionalnych inwestycji w innowację oraz inicjatywy inteligentnych wsi.

¹¹ Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załącznikach 1.1 i 1.2. W przeciwieństwie do danych liczbowych ujętych w załącznikach dane liczbowe przedstawione na wykresie powyżej nie uwzględniają udziału środków przydzielonych na wielorakie priorytety tematyczne.

Jeśli chodzi o rzeczywiste wydatki¹², uwzględniając wszystkie fundusze ESI łącznie, do końca grudnia 2018 r. państwom członkowskim wypłacono 27 % dostępnego budżetu (zaś do końca października 2019 r. wypłacono 36 %). Ten poziom zadeklarowanych wydatków jest niższy niż w poprzednich okresach i sugeruje, że na poziomie państw członkowskich nadal należy w większym stopniu skoncentrować się na wydatkach¹³.

Co się tyczy wdrażania instrumentów finansowych, kwoty programów w ramach wybranych instrumentów finansowych osiągnęły 21,9 mld EUR do końca 2018 r., co stanowi około 77 % kwot przewidzianych w programach na tę formę wsparcia. Dane te stanowią potwierdzenie, że większość instrumentów finansowych przynosi korzyści w terenie.

2.2. Badania, rozwój technologiczny i innowacje, ICT oraz konkurencyjność MŚP

W obecnym okresie programowania jako kluczowy czynnik stymulujący wzrost gospodarczy i konwergencję wskazano inwestycje w badania naukowe i innowacje. Wspieranie rozwoju terytorialnego opartego na innowacji, w szczególności poprzez strategie inteligentnej specjalizacji, doprowadziło do znacznego wzrostu liczby wybranych projektów w dziedzinie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Do końca 2018 r. wartość wybranych projektów osiągnęła łącznie ponad 117 mld EUR z dostępnych 163 mld EUR.

- W obszarze badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji ponad 42,6 mld EUR przeznaczono na projekty związane z wsparciem niemal 20 000 nowych badaczy, a blisko 30 000 przedsiębiorstw przyczyniło się do wprowadzenia nowych produktów na rynek.
- Ponad 12,3 mld EUR przeznaczono na projekty w dziedzinie gospodarki cyfrowej wspierające m.in. rozwój sieci szerokopasmowych, cyfrowe usługi publiczne lub handel elektroniczny. Ta suma obejmuje 1,5 mld EUR wsparcia w ramach EFRROW na rzecz infrastruktury ICT na obszarach wiejskich. 8,3 mln gospodarstw domowych będzie miało dostęp do lepszych sieci szerokopasmowych.
- Ponad 62,5 mld EUR przeznaczono na wybrane projekty mające na celu zwiększenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw; jest to powiązane z utworzeniem większości z 300 000 nowych miejsc pracy powstałych w ramach EFRR. Na obszarach wiejskich ponad 130 000 gospodarstw otrzymuje wsparcie finansowe na restrukturyzację i modernizację oraz zwiększenie wydajności.
- W ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (EPI-AGRI) zapewniono wsparcie dla 7 730 interaktywnych projektów w zakresie innowacji. Wiedza i innowacje uzyskane w związku z projektami EPI-AGRI są udostępniane za pośrednictwem krajowych sieci innowacji i obszarów wiejskich oraz sieci EPI-AGRI.

¹² Wnioski o płatności otrzymane przez państwa członkowskie.

¹³ Wybrane projekty i wydatki w podziale na cele tematyczne i państwa członkowskie przedstawiono w tabelach w załącznikach 1 i 2.

2.3. Gospodarka niskoemisyjna, zmiana klimatu, środowisko, transport i energia

W obecnym okresie programowania 20 % budżetu UE przeznaczono na działania w dziedzinie klimatu, a Komisja zaproponowała zwiększenie tego udziału do 25 % w kolejnym budżecie UE¹⁴. Fundusze ESI odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu istotnych zmian. Dzięki przyznanym kwotom i warunkom wstępnym dla inwestycji fundusze ESI wywarły znaczny wpływ polityczny na działania w dziedzinie klimatu i zrównoważonego wzrostu. Do końca 2018 r. przeznaczono ponad 169 mld EUR na projekty w regionach i miastach wspierające obniżenie emisyjności, odporność na zmianę klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu ze zmianą klimatu, efektywność energetyczną lub zrównoważony transport.

- Ponad 31,8 mld EUR przeznaczono dzięki wsparciu w ramach EFRR na projekty w dziedzinie gospodarki niskoemisyjnej związane ze zmniejszeniem zużycia energii w ponad 400 000 gospodarstwach domowych.
- Ponad 52 mld EUR przyznano na projekty z dziedziny efektywności środowiskowej i efektywnego gospodarowania zasobami związane z zapewnieniem dodatkowej zdolności w zakresie recyklingu odpadów w wysokości ponad 500 000 ton rocznie. Dzięki realizacji zatwierdzonych projektów 20 mln osób uzyska dostęp do lepszego oczyszczania ścieków.
- W kwestii działań w dziedzinie klimatu podejmowanych w sektorze rolnictwa (np. sekwestracja dwutlenku węgla, redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku) poczyniono znaczne postępy, w szczególności dzięki przystępowaniu rolników do dobrowolnych programów rolno-środowiskowo-klimatycznych w celu rozwoju przyjaznego dla środowiska zarządzania gospodarstwami rolnymi. Celem jest objęcie (i) 18 % unijnych użytków rolnych zarządzaniem dotyczącymi różnorodności biologicznej; (ii) 15 % lepszym gospodarowaniem glebami; oraz (iii) 15 % lepszą gospodarką wodną. We wszystkich trzech przypadkach osiągnięto ponad 85 % celów.
- Priorytetem jest wspieranie transformacji cyfrowej i obniżenia emisyjności w sektorze transportu, w szczególności na obszarach miejskich. Przy ponad 56 mld EUR przeznaczonych na transport i sieci energetyczne dzięki wybranym projektom powstanie m.in. ponad 3 900 km nowych lub przebudowanych linii kolejowych i ponad 400 km nowych lub udoskonalonych linii tramwajowych lub linii metra.
- W ramach EFMR przeznaczono 1,25 mld EUR na promowanie trwałej równowagi między flotami rybackimi, dostępnymi zasobami i ochroną ekosystemów morskich. Kolejne 428 mln EUR przeznaczono na wsparcie zrównoważonej akwakultury, a 625 mln EUR na wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego w tym sektorze. Z funduszu tego zapewniono wsparcie na rzecz 34 000 operacji, z których 2 000 dotyczyło lepszego zarządzania obszarami Natura 2000, a ponad 1 500 było związanych z innymi chronionymi obszarami morskimi.

Realizacja działań w dziedzinie klimatu

W ramach funduszy ESI, w szczególności za pośrednictwem EFRROW, EFRR i Funduszu

¹⁴ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 – COM(2018) 322 final.

Spójności, wspierane są długoterminowe działania w odpowiedzi na wyzwania, przed którymi stają państwa członkowskie w swoich dążeniach do zapewnienia neutralnej dla klimatu gospodarki. Realizacja przebiega pomyślnie – do końca 2018 r. z łącznej kwoty 115 mld EUR zaplanowanej na działania w dziedzinie zmiany klimatu na projekty przydzielono 88,1 mld EUR. Wkład EFS w realizację celów w zakresie klimatu jest pięciokrotnie wyższy od pierwotnie planowanej kwoty, w szczególności w wyniku zwiększenia wsparcia na szkolenia i instrumenty rynku pracy związane z zielonymi miejscami pracy (zob. załącznik 3).

2.4. Zatrudnienie, włączenie społeczne, zdrowie i kształcenie

W ostatnich latach UE kładła duży nacisk na realizację swojej agendy społecznej, w szczególności poprzez przyjęcie w 2017 r. Europejskiego filaru praw socjalnych. W tym kontekście fundusze ESI – w szczególności EFS – stanowiły podstawę reformy strukturalnej, w tym modernizacji usług publicznych, wspierania zatrudnienia ludzi młodych oraz zmniejszania ubóstwa i nierówności. Do końca 2018 r. wybrane projekty stanowiły dwie trzecie całej planowanej przydzielonej kwoty i ich wartość wynosiła prawie 103 mld EUR.

- Wartość wybranych projektów mających na celu poprawę możliwości zatrudnienia wynosi ponad 34 mld EUR, dzięki czemu EFS zapewnia wsparcie dla 23 mln osób. Do końca 2018 r. 2,1 mln osób znalazło pracę, w tym w formie samozatrudnienia.
- Oprócz postępów w ramach EFS znaczne postępy poczyniono również w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, a do końca 2018 r. przeznaczono niemal 8,8 mld EUR na wybrane projekty. W tym samym czasie około 2,7 mln osób młodych objęto środkami wspieranymi w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych:
 - spośród nich 820 000 zaproponowano pracę, dalsze kształcenie, przygotowanie zawodowe albo szkolenie,
 - a ponad 1,1 mln z tych, którzy uczestniczyli w kształceniu lub szkoleniach, uzyskało kwalifikacje lub zdobyło zatrudnienie, w tym w formie samozatrudnienia.
- Co się tyczy włączenia społecznego, na które najwięcej środków przeznaczanych jest właśnie z EFS, wartość wybranych dotychczas projektów stanowi ponad 36 mld EUR. Do końca 2018 r. 1,8 mln uczestników z niepełnosprawnościami, 3,6 mln migrantów, uczestników obcego pochodzenia lub mniejszości oraz 4,2 mln innych osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji otrzymało pomoc w zwiększaniu szans na zatrudnienie i rozwijaniu odpowiednich dla rynku pracy umiejętności. W ramach EFRROW zapewniono również wsparcie ponad 60 000 działań na rzecz włączenia społecznego na obszarach wiejskich.
- Postępy poczyniono również w zakresie działań dotyczących zdrowia. Dotychczas zainwestowano ponad 8 mld EUR w ponad 7 000 projektów związanych ze zdrowiem (rozwiązywanie problemu nierówności w opiece zdrowotnej, reforma systemów opieki zdrowotnej, promowanie e-zdrowia, badania naukowe i innowacje). Ogólnie celem wybranych projektów jest poprawa świadczeń zdrowotnych dla ponad 60 mln osób.

- Na konkretne projekty w zakresie kształcenia i szkolenia przeznaczono 28,3 mld EUR. Do końca 2018 r. dzięki wsparciu z EFS pomocy udzielono 11,6 mln osób o niskich umiejętnościach zawodowych, 3,4 mln osób zdobyło kwalifikacje, a 1,2 mln uczestniczyło w kształceniu i szkoleniach. Dzięki inwestycjom z EFRR ponad 8 mln osób skorzysta z lepszej opieki nad dziećmi lub placówek edukacyjnych. Na obszarach wiejskich w ramach EFRROW zapewniono wsparcie na rzecz ponad miliona szkoleń zawodowych.

3. WPŁYW GŁÓWNYCH REFORM NA LATA 2014–2020

3.1. Wkład funduszy ESI w europejski semestr

Większość wyzwań strukturalnych i politycznych wskazanych w ramach europejskiego semestru dotyczy również funduszy ESI. W obecnych programach uwzględniono już wyzwania strukturalne wskazane w dotyczących inwestycji zaleceniach dla poszczególnych krajów. Jak podkreśliły państwa członkowskie w sprawozdaniach z postępu prac, z funduszy ESI wspierano reformy w takich obszarach, jak ochrona miejsc pracy i polityka społeczna, otoczenie biznesu, badania naukowe i innowacje, efektywność energetyczna i efektywna gospodarka zasobami, telekomunikacja, transport, zdrowie, kształcenie, oraz reformy administracyjne.

Ponieważ odpowiednie zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w latach 2014–2015 dotyczyły głównie długoterminowych wyzwań związanych z rozwojem, finansowanie w ramach polityki spójności UE jest w dużej mierze dostosowane do potrzeb inwestycyjnych określonych w zaleceniach dla poszczególnych krajów z 2019 r. Te ostatnie wraz z tegorocznymi sprawozdaniami krajowymi zapewniają kompleksowe ramy analityczne umożliwiające określenie priorytetów inwestycyjnych na lata 2021–2027.

3.2. Warunki finansowania – warunki wstępne

Jedną z głównych reform na lata 2014–2020 było wprowadzenie konkretnych warunków, zwanych „warunkami wstępnymi”, w celu zapewnienia skutecznego i wydajnego wykorzystania funduszy ESI przez państwa członkowskie i regiony. Proces dotyczący warunków wstępnych na lata 2014–2020 został już zakończony.

Ogólnie warunki wstępne okazały się przydatnym instrumentem polityki, ponieważ przyczyniały się do poprawy otoczenia inwestycyjnego w UE i zachęciły do rozpoczęcia szeregu reform strukturalnych¹⁵. W odniesieniu do następnego okresu programowania we wniosku dotyczącym rozporządzenia ustanawiającego wspólne przepisy¹⁶ („wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027”), Komisja

¹⁵ Zob. na przykład: Viță, V. 2018, Badanie dla Komisji REGI – Conditionalities in Cohesion Policy [Warunkowość w polityce spójności], Parlament Europejski, Departament Tematyczny ds. Polityki Strukturalnej i Polityki Spójności, Bruksela.

¹⁶ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz – COM(2018) 375 final.

proponuje, aby mechanizm ten był kontynuowany i ulepszany poprzez wprowadzenie nowego systemu warunków podstawowych o prostszych procedurach administracyjnych oraz zwiększonych wymogach w zakresie spełnienia warunków i działań następczych.

3.3 Zasada anulowania zobowiązań „N+3”

Zasadę anulowania zobowiązań „N+3”, na podstawie której niewykorzystane w ciągu trzech lat przyznane finansowanie UE może zostać utracone, wprowadzono w rozporządzeniu na lata 2014–2020, aby zastąpić zasadę „N+2”. Pierwszy raz miała ona zastosowanie do wszystkich państw członkowskich w 2018 r.

W związku z tą reformą instytucje zarządzające mają więcej czasu na wybór i realizację projektów, jednocześnie jednak zmniejszyła się presja, aby sprawnie wykonać budżet. W połączeniu z rocznym sprawozdaniem finansowym i procesami stopniowego zamykania, które okazały się nadmiernie ostrożne w odniesieniu do ryzyka korekty finansowej netto, zasada „N+3” w znacznym stopniu przyczyniła się do niskiego poziomu płatności z budżetu UE na rzecz państw członkowskich. Stopniowy powrót do zasady „N+2”, zaproponowany przez Komisję na okres programowania na lata 2021–2027, wraz z kompleksowymi środkami upraszczającymi i utrzymaniem istniejących rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli, powinny przyczynić się do szybszego wykonywania budżetu z korzyścią dla obywateli Unii.

3.4. Ramy wykonania

Z funduszy ESI przydzielonych na programy w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” 6 % środków odłożono jako rezerwę wykonania. W 2019 r. Komisja dokonała przeglądu wyników programów (przegląd wyników) i udostępniła rezerwę wykonania dla tych priorytetów, w przypadku których zrealizowano śródkresowe cele pośrednie na koniec 2018 r.

Przegląd wyników okazał się dobrym sposobem na wprowadzenie zachęt do osiągnięcia lepszych wyników we wdrażaniu polityki. We wniosku Komisji dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 utrzymano podejście oparte na wynikach, ale pozostawiono większy margines swobody, jeżeli chodzi o względy polityczne. W ramach przeglądu uwzględniono szerszą i bardziej jakościową ocenę wyników programów, uwzględniając wyzwania wskazane w zaleceniach dla poszczególnych krajów na 2024 r., warunki społeczno-gospodarcze w państwach członkowskich lub regionach oraz postępy poczynione w osiągnięciu śródkresowych celów pośrednich programów. We wniosku Komisji na lata 2021–2027 w sprawie planów strategicznych w ramach wspólnej polityki rolnej (WPR)¹⁷ ukierunkowanie na wyniki również pozostaje silne, przy czym kwalifikowalność wydatków jest związana z dostarczaniem produktów w praktyce.

¹⁷ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 – COM(2018) 392 final.

3.5 Wspieranie zintegrowanego rozwoju terytorialnego

Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne są głównym instrumentem UE wspierającym zintegrowany rozwój terytorialny w państwach członkowskich i regionach. Finansowanie UE otrzymuje ponad 3 800 strategii terytorialnych, miejskich i lokalnych. Co więcej, europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne pomagają państwom członkowskim we wdrażaniu środków w celu zaspokojenia potrzeb szczególnych terytoriów, takich jak obszary dotknięte ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, obszary słabo zaludnione, regiony górskie, wyspy oraz regiony najbardziej oddalone. To zindywidualizowane podejście wzmocniono we wniosku Komisji dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027, zwłaszcza poprzez położenie większego nacisku na terytoria funkcjonalne (np. obszary dorzeczy, obszary przybrzeżne, łańcuchy górskie itp.) w celu przezwyciężenia schematycznego myślenia administracyjnego, a także na inicjatywy lokalne.

3.5.1. Zintegrowane inwestycje w miastach

Dzięki silniejszemu naciskowi na kwestie miejskie w ramach tego okresu programowania w połączeniu z wyjątkowym impulsem politycznym, który dała agenda miejska dla UE¹⁸, miasta zostały uprawnione do sporządzenia własnych zintegrowanych strategii miejskich przy wsparciu z funduszy ESI. Z kwoty 81 mld EUR zainwestowanych w obszary miejskie do końca 2018 r., miasta wybrały projekty o wartości około 10,8 mld EUR, które mają być wdrażane w ramach ponad 900 zintegrowanych strategii miejskich. Warto również wspomnieć o sukcesie inicjatywy dotyczącej innowacyjnych działań miejskich, która pomogła obszarom miejskim w testowaniu innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich dzięki realizacji 75 działań¹⁹.

3.5.2. Wdrażanie instrumentów terytorialnych

Zintegrowane inwestycje terytorialne („ZIT”) oraz instrument rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność („RLKS”) wprowadzono w celu wspierania zintegrowanych strategii rozwoju terytorialnego wykraczających poza tradycyjny poziom krajowy i regionalny.

ZIT wykorzystano do wdrożenia ponad 200 strategii miejskich i 120 strategii terytorialnych, uruchamiając łączną kwotę 15,9 mld EUR w ramach finansowania z funduszy ESI. Instrument rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, którego źródłem jest metoda LEADER²⁰, pomógł w uruchomieniu łącznej kwoty 9,1 mld EUR w ramach finansowania z funduszy ESI. Do chwili obecnej w UE utworzono ponad 3 000 lokalnych grup działania odpowiedzialnych za mobilizowanie społeczności lokalnych i wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. W wielu przypadkach uruchamianie ZIT i instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność przebiegało wolno, ponieważ należało najpierw przygotować powiązane nadrzędne strategie oraz ze względu na trudności w łączeniu różnych funduszy. W sprawozdaniach z postępu prac wskazano jednak ogólne entuzjastyczne podejście w odniesieniu do tych instrumentów: pomogły one

¹⁸ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

¹⁹ <https://www.uia-initiative.eu/en>

²⁰ LEADER stanowi oddolną metodę rozwoju lokalnego współfinansowaną z EFRROW, którą wprowadzono w 1991 r., by zaangażować podmioty lokalne w rozwój obszarów wiejskich. W 2007 r. inicjatywę LEADER rozszerzono na EFMR, a w 2014 r. – na EFRR i EFS w ramach instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

w przezwyciężeniu trudności we wprowadzaniu środków na rzecz rozwoju obszarów miejskich w wielu sektorach oraz w lepszym zaspokajaniu potrzeb terytorialnych.

Nowe podejście polityczne wprowadzone przez Komisję we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 opiera się na pozytywnych doświadczeniach w zakresie ZIT i instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Podejście to upraszcza dokonywanie inwestycji terytorialnych i zwiększa ich skuteczność. Ponadto zgodnie z wnioskiem Komisji na lata 2021–2027 w sprawie planów strategicznych WPR inicjatywa LEADER pozostałaby obowiązkowa i zarezerwowano by na nią co najmniej 5 % całkowitego wkładu EFRROW w te plany.

3.5.3. Współpraca terytorialna

Programy dotyczące Europejskiej współpracy terytorialnej (INTERREG) realizuje się na poziomie transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym. Poczyniono postępy pod względem wyboru projektów we wszystkich programach INTERREG, przy czym finansowanie na koniec 2018 r. wyniosło około 9,7 mld EUR. Głównymi sektorami podlegającymi wsparciu są ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami (np. zapobieganie powodziom, ochrona przed pożarami, ochrona przyrody) oraz BRI (np. transgraniczne klastry, sieci innowacji). W ciągu dwóch ostatnich lat przywiązuje się również większą wagę do usuwania przeszkód prawnych, administracyjnych i instytucjonalnych, które hamują inwestycje i rozwój gospodarczy w regionach przygranicznych. Przykładowo Komisja ustanowiła dedykowany Punkt Koordynacyjny ds. Transgranicznych, by pomóc przezwyciężyć te przeszkody w konkretnych obszarach, takich jak transport, rynek pracy, zdrowie i kształcenie²¹.

Jeżeli chodzi o unijne strategie makroregionalne, w drugim sprawozdaniu Komisji²² podkreślono korzystny wpływ podejścia makroregionalnego, zwłaszcza w kontekście podnoszenia świadomości pod względem wspólnych wyzwań na obszarach funkcjonalnych (np. funkcjonalnych obszarach miejskich, obszarach dorzeczy, obszarach przybrzeżnych, łańcuchach górskich itp.). Niemniej jednak w sprawozdaniu Komisji stwierdzono, że niektóre uczestniczące państwa członkowskie nie miały poczucia odpowiedzialności za strategie, co doprowadziło do niewystarczającej alokacji zasobów administracyjnych i technicznych. W sprawozdaniach przedkładanych przez państwa członkowskie wykazuje się coraz częstsze włączanie strategii makroregionalnych do głównego nurtu programów finansowanych z funduszy ESI. W celu utrzymania tej dynamiki Komisja zaleciła, aby uczestniczące państwa członkowskie uwzględniły priorytety strategii makroregionalnych w dokumentach programowych dotyczących funduszy ESI na okres 2021–2027. Rada Unii Europejskiej poparła to zalecenie.

4. LEPSZE ZARZĄDZANIE PROGRAMAMI

4.1 Zdolność organów i beneficjentów

Komisja udostępniła szeroki zestaw konkretnych narzędzi²³ w celu wsparcia starań państw członkowskich służących zapewnieniu, aby organy odpowiedzialne za programy oraz

²¹ „Zwiększanie wzrostu gospodarczego i spójności w regionach przygranicznych” – COM(2017) 534 final.

²² COM(2019) 21 final.

²³ https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/policy/how/improving-investment/

beneficjenci posiadali wystarczającą zdolność administracyjną do skutecznego wdrożenia funduszy ESI. Zakres wsparcia obejmuje szeroki zakres działań: od usuwania krótkoterminowych wąskich gardeł – np. poprzez podnoszenie kompetencji pracowników zajmujących się zamówieniami publicznymi i pomocą państwa – po opracowywanie bardziej strategicznych i dopasowanych działań w zakresie budowania zdolności administracyjnej. Przykładowo do końca 2018 r. w ponad 170 warsztatach, wizytach studyjnych i misjach ekspertów w ramach platformy „TAIEX-REGIO Peer2Peer” wzięło udział 2 600 uczestników ze wszystkich państw członkowskich. Do innych inicjatyw w 2018 r. należało m.in. uruchomienie ram kompetencji i narzędzia samooceny, by pomóc administracjom w wykryciu i wypełnieniu luk w zakresie kompetencji.

Jeśli chodzi o aspekt cyfrowy, sieć biur kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej²⁴ funkcjonuje już w pełni. Sieć ta zrzesza 113 krajowych i regionalnych organów publicznych i organów wspierających wdrażanie sieci szerokopasmowych we wszystkich państwach członkowskich. Przy wsparciu ze strony Komisji biura kompetencji w zakresie łączności szerokopasmowej prowadzą wymianę wiedzy, dobrych praktyk i doświadczeń w mierzeniu się z wyzwaniami w zakresie projektowania i wdrażania strategii i projektów dotyczących sieci szerokopasmowych.

4.2 Uproszczenia dla beneficjentów

Wprowadzone w lipcu 2018 r. zmiany szeregu przepisów dotyczących funduszy ESI²⁵ dały nowe możliwości zmniejszania biurokracji we wdrażaniu programów na lata 2014–2020. Zmiany obejmowały szersze stosowanie uproszczonych form kosztów – umożliwiając organom skupienie się w większym stopniu na wynikach przy jednoczesnym zwiększaniu pewności prawa wszystkich podmiotów, lepsze możliwości pod względem łączenia źródeł finansowania oraz dalsze ograniczanie obciążenia związanego z audytem w odniesieniu do małych operacji poprzez rozszerzenie zakresu zasady „tylko jeden audyt”.

W listopadzie 2018 r. w odniesieniu zwłaszcza do uproszczonych form kosztów w związku z funkcjonującą siecią transnarodową w dziedzinie EFS uruchomiono specjalną platformę umożliwiającą organom dzielenie się wiedzą i dobrymi praktykami w zakresie wprowadzania uproszczonych form kosztów w ramach EFRR i Funduszu Spójności. Silnie wspierano uproszczone formy kosztów w ramach EFRROW poprzez prowadzenie działań związanych z tworzeniem sieci kontaktów i budowaniem zdolności. Jeżeli chodzi o EFS, Komisja od sierpnia 2018 r. trzykrotnie przyjmowała nowe stawki jednostkowe i kwoty ryczałtowe w odniesieniu do kilku państw członkowskich, w tym po raz pierwszy w odniesieniu do Bułgarii i Portugalii.

4.3. Rola partnerów we wdrażaniu programów

Sposób wdrażania zasady partnerstwa różni się w poszczególnych państwach członkowskich, w zależności od ich struktury administracyjnej i instytucjonalnej. Podobnie jak w 2017 r., w sprawozdaniu z postępu prac wykazano jednak ogólne dążenie do angażowania partnerów,

²⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>

²⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

zgodnie z kodeksem postępowania w kwestii partnerstwa. W wielu państwach członkowskich omawiano sprawozdania z postępu prac z partnerami w ramach komitetów monitorujących lub wyznaczonych forów. Państwa członkowskie nadal angażują partnerów poprzez komitety monitorujące, grupy doradcze, konsultacje dotyczące zaproszeń do składania wniosków albo poprzez organizację kampanii informacyjnych i warsztatów. Przykładowo w 11 państwach członkowskich organizacje społeczeństwa obywatelskiego aktywnie monitorują cały cykl składania zamówień publicznych i realizacji projektu w kontekście 17 paktów na rzecz uczciwości²⁶ finansowanych przez Komisję w partnerstwie z Transparency International. Ogólnie rzecz biorąc, zaangażowanie partnerów postrzega się jako mające pozytywny wpływ na realizację programu.

4.4. Wdrażanie zasad horyzontalnych i celów politycznych

Komisja nadal wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu celów horyzontalnych, w tym celów związanych ze środowiskiem i klimatem – zwłaszcza poprzez zwoływanie okresowych spotkań z przedstawicielami krajowych organów ds. energii lub środowiska oraz instytucji zarządzających zajmujących się tymi kwestiami – a także celów w zakresie równouprawnienia płci. W niektórych państwach członkowskich oferuje się konkretne pozytywne zachęty promotorom projektów, którzy wprowadzają innowacyjne podejścia, pozwalające uwzględnić perspektywę płci.

4.5. Lepsza komplementarność w celu uzyskania większego wpływu

Ramy regulacyjne na lata 2014–2020 wzmocniły koordynację funduszy ESI oraz ich komplementarność z innymi unijnymi instrumentami. Jak wynika z informacji przedstawionych w sprawozdaniach z postępu prac z 2019 r., kilka państw członkowskich zastosowało takie środki, jak dostosowanie krajowych zasad kwalifikowalności, porozumienia międzysektorowe i międzyresortowe, wspólne komitety monitorujące czy rozwiązania informatyczne obejmujące programowanie i wdrażanie wielu funduszy.

Istnieją również nowe projekty ilustrujące komplementarność europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych z Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS). Przykładem może być lotnisko na wyspie Reunion, które skorzystało zarówno z finansowania z EFRR, jak i EFIS, a także centrum symulacji medycznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, w przypadku którego wsparciu zwrotnemu z EFIS towarzyszyła dotacja z EFS mająca na celu pokrycie części kosztów wyposażenia oraz podnoszenia kompetencji. Ze sprawozdań wynika jednak również, że państwa członkowskie są w trakcie oceniania sposobu, w jaki należy stosować wariant wprowadzony przez zmianę²⁷ rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, by ułatwić łączenia wsparcia z EFIS i funduszy ESI, oraz tego, czy należy stosować ten wariant.

Ponadto do wspólnoty praktyków dołączyli uczestnicy z większości państw członkowskich i kilku krajów stowarzyszonych w celu wzięcia udziału w inicjatywie o nazwie „Pieczęć doskonałości”. Stanowi ona wsparcie projektów innowacyjnych MŚP, które nie mogły otrzymać finansowania z programu „Horyzont 2020”, w ubieganiu się o inne wsparcie, w tym wsparcie z EFRR. Realizacja tej inicjatywy powinna zostać ułatwiona w kontekście

²⁶ Zob. przypis 23.

²⁷ Zob. przypis 25.

wniosku Komisji w sprawie przyszłego budżetu UE, którego celem jest uproszczenie zasad pomocy państwa, by dalej wspierać finansowanie publiczne innowacyjnych projektów.

Komisja uruchomiła także szereg inicjatyw w celu poprawy synergii, w szczególności projektu pilotażowego „Schody do doskonałości”, aby pomóc państwom członkowskim w ulepszaniu systemów innowacji i nawiązaniu kontaktu ze środowiskami badawczymi w innych państwach oraz by ułatwić udział w zaproszeniach do składania wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”. Pomimo możliwości skumulowania dotacji połączenie finansowania w ramach programu „Horyzont 2020” i finansowania z funduszy ESI w ramach tych samych projektów nadal miało jednak charakter sporadyczny²⁸.

Europejskie partnerstwo innowacyjne na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (EPI-AGRI), wspierane z EFRROW, stanowi kolejny przykład tego, w jaki sposób badania prowadzone w ramach programu „Horyzont 2020” są przekazywane i stosowane w praktyce. EPI-AGRI łączy strumienie finansowania, by wspierać interaktywne innowacje w celu przyczynienia się do realizacji unijnej strategii dotyczącej inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

4.6. Synteza oceny europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych

W okresie 2014–2020 coraz więcej ocen dotyczyło głównie procesu realizacji i postępów poczynionych w kierunku osiągnięcia zakładanych celów. Pomimo rosnącej liczby ukończonych projektów wciąż jest zbyt wcześnie, żeby ocenić wyniki oraz wpływ programów. Rozpoczęcie ewaluacji wpływu, z reguły przeprowadzanych później w cyklu programu, nastąpiło z opóźnieniem ze względu na późne rozpoczęcie programów, które skutkowało opóźnieniami w przeprowadzeniu wielu inwestycji. W ramach wyników dotychczas zakończonych krajowych ewaluacji wpływu podkreśla się potrzebę podniesienia jakości powstałych ewaluacji.

Oczekuje się, że nastąpi znaczny wzrost liczby ukończonych ewaluacji, ponieważ zbliża się koniec bieżącego okresu. Prawie połowa ewaluacji wpływu ma jednak zostać przeprowadzona dopiero po 2020 r., czyli po zakładanym osiągnięciu wyników programów²⁹.

4.7. Działania informacyjne i komunikacyjne dotyczące funduszy ESI

Państwa członkowskie zintensyfikowały starania dotyczące informowania o osiągnięciach funduszy ESI. Jest to kluczowe dla osiągnięcia wyższych poziomów świadomości publicznej w zakresie korzyści płynących ze wsparcia unijnego, co pokazują na przykład wyniki badania Eurobarometru dotyczącego polityki regionalnej. Od czasu ostatniego badania przeprowadzonego w 2017 r. ogólnounijna świadomość wzrosła o pięć punktów procentowych, osiągając wartość 40 %³⁰.

W 2018 r. popularna kampania przewodnia Komisji #EuinmyRegion zaowocowała przeprowadzeniem ponad 1700 imprez typu „otwarte drzwi”. Szacuje się, że uczestniczyło w nich ponad 450 000 osób. Wspólne prace na wszystkich poziomach instytucjonalnych miały również decydujące znaczenie dla przeprowadzenia dwóch innowacyjnych kampanii:

²⁸ Przykładowo poprzez wspólne przedsięwzięcia, takie jak ECSEL i „Czyste Niebo”, w ramach których w regionach włoskich i hiszpańskich uruchomiono finansowanie uzupełniające z EFRR na rzecz odpowiednich projektów realizowanych w ramach programu „Horyzont 2020”.

²⁹ Zob. dokument roboczy służb Komisji „Synteza ustaleń z ewaluacji programów funduszy ESI”.

³⁰ Przegląd badania Eurobarometru: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/eyh3-tjuv>

(i) „Road Trip Project” skierowanej do osób młodych w wieku 18–24 lat; oraz (ii) serii 40 kampanii regionalnych współtworzonych wraz z regionami i prezentujących lokalne projekty przewodnie.

Jeżeli chodzi o EFRROW, regularnie prowadzone są różne działania komunikacyjne, takie jak targi rolnicze, dni otwarte, konferencje lub kampanie prowadzone w mediach społecznościowych, aby pogłębić wiedzę na temat możliwości finansowania. Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich również stanowi narzędzie służące udostępnianiu informacji oraz wymianie dobrych praktyk z zakresu rozwoju obszarów wiejskich.

Państwa członkowskie i regiony poczyniły także znaczące postępy w zwiększaniu przejrzystości. Niemal wszystkie programy osiągnęły już pełną zgodność z wymogami dotyczącymi informowania i komunikacji, m.in. wymogami w zakresie publikowania wykazów projektów, wyznaczania specjalistów odpowiedzialnych za informowanie i komunikację lub prezentowania na stronach internetowych projektów, które odniosły sukces. Ponadto obywatele mieli możliwość wypowiedzenia się w sprawach europejskich, w szczególności w zakresie priorytetów finansowania UE, w kontekście ponad 400 dialogów przeprowadzonych przy wsparciu z funduszy ESI.

PODSUMOWANIE

Fundusze ESI podnoszą jakość życia milionów Europejczyków. Niezależnie od tego, czy chodzi o ludzi i umiejętności, przedsiębiorstwa, szkoły, uniwersytety, środowisko, klimat czy infrastrukturę, inwestycje w ramach funduszy ESI odgrywają kluczową rolę we wspieraniu regionów, miast, obszarów wiejskich i społeczności nadbrzeżnych w dotrzymywaniu kroku zachodzącym zmianom i wyprzedzaniu przyszłych tendencji.

Pierwsze pięć lat realizacji sprawiło, że programy są na dobrej drodze do zapewnienia inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczy sprzyjającego włączeniu społecznemu. Do końca września 2019 r. państwa członkowskie zgłosiły, że wybrano projekty o łącznym koszcie wynoszącym 500 mld EUR – około 77 % wszystkich planowanych projektów – w odniesieniu do których zgłoszono wydatki w wysokości ponad 210 mld EUR. Projekty te mają zauważalny wpływ na miliony Europejczyków, jednak nie należy na nich poprzestawać. Komisja będzie prowadziła dalsze prace w celu osiągnięcia wyników w sposób skuteczniejszy i bardziej ukierunkowany. Będzie też nadal wyciągać wnioski niezbędne do dalszego uproszczania procesów oraz skupienia się w większym stopniu na osiągnięciach funduszy ESI.

Komisja, poprzez wnioski dotyczące rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz wspólnej polityki rolnej na lata 2021–2027, ma na celu zwiększenie wkładu funduszy w realizację celów porozumienia paryskiego, inwestowanie w ludzi, podnoszenie innowacyjności i wzmacnianie pozycji regionów, miast, obszarów wiejskich i przybrzeżnych, by realizować cele zrównoważonego rozwoju. Mimo że EFRROW nie został objęty wnioskiem Komisji dotyczącym rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027, pozostanie on ściśle powiązany z EFRR, EFS+, Funduszem Spójności oraz EFMR; np. w przypadku wspierania inicjatyw lokalnych za pomocą instrumentu RLKS lub instrumentów finansowych.

Kolejna generacja przygotowywanych obecnie programów stanowi niepowtarzalną okazję do położenia podwalin pod zrównoważoną przyszłość UE. Programy te wraz z Funduszem na rzecz Sprawiedliwej Transformacji pomogą wspierać sprawiedliwą transformację dla wszystkich, zapewnią bowiem nowe i zróżnicowane możliwości w całej Europie i nie pozwolą pozostawić nikogo w tyle.